

A környezet és természet elleni bűncselekmények gyakorlati kérdései

szakmai-tudományos konferencia és továbbképzés

Országos **Kriminológiai** Intézet

H-1122 Budapest, Maros u. 6/a. Hungary
Mail: 1525 Budapest, Pf.: 41. Hungary
Phone: +361 3567 282 • Fax: +361 3567 219
E-mail: okri@okri.hu • www.okri.hu

Magyar Igazságügyi Akadémia

Budapest, 2019. március 28.

A környezet és természet elleni bűncselekmények gyakorlati kérdései

– Konferencia összefoglaló –

Az **Országos Kriminológiai Intézet** 2019. március 28-án széleskörű érdeklődést kiváltó szakmai-tudományos konferenciát és továbbképzést rendezett a Magyar Igazságügyi Akadémia Deák Ferenc termében „A környezet és természet elleni bűncselekmények gyakorlati kérdései” címmel.

Dr. Vókó György, az Országos Kriminológiai Intézet igazgatója köszöntötte a konferencia résztvevőit. A jelenlévők között üdvözölhettük **dr. Kovács Tamás** nyugalmazott legfőbb ügyészt, **Dr. Bándi Gyula** professzor urat, a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó biztoshelyettes. A rendezvényen többségében ügyészek és a bírák vettek részt.

Bevezető előadásában **dr. Tilki Katalin** az Országos Kriminológiai Intézet munkatársa, „A feljelentés elutasításának és nyomozás megszüntetésének jellemző okai az állatkínzással kapcsolatos büntetőügyekben” című kutatás vezetője a vizsgálat főbb eredményeit ismertette. Kiemelte, hogy az állatvédelem területén nem készültek olyan tanulmányok és jelenleg sem folynak olyan elemzések, amelyek bemutatnák az állatkínzással kapcsolatos bűncselekményeket. Éppen ezért van jelentősége annak, hogy a Legfőbb Ügyészség kezdeményezett egy ilyen kutatást.

Tájékoztatta a hallgatóságot arról, hogy a vizsgálat alapját 2014-2016 közötti büntetőügyek képezték, összesen 117 ügy került áttekintésre. A jogesetek alapján megállapítható volt, hogy legnagyobb számban nyomozás megszüntetésére került sor. A feljelentést általában büntethetőséget kizáró ok; gyermekkor miatt utasította el az eljáró hatóság. A nyomozás megszüntetésére legtöbbször azért került sor, mert nem volt megállapítható, hogy a bűncselekményt a gyanúsított követte el; megrovást alkalmaztak; büntethetőséget kizáró ok – gyermekkor vagy kóros elmeállapot – állt fenn. A büntetőeljárás leggyakrabban állatok bántalmazása; nem megfelelő tartása, elhanyagolása; léghuskaival lelövése, megsebesítése miatt indult. A többségében 10-13 év közötti gyerekek általában állatokat bántalmaztak, azokat felakasztották, megdobálták.

Felhívta a figyelmet arra, hogy a nyomozás során mi okoz nehézséget. Sokszor előfordul, hogy a feljelentő a konkrét körülmények ismerete nélkül rosszul ítéli meg az általa látott helyzetet. Nem egyszer nincsenek tanúk, vagy névtelen bejelentések érkeznek, illetve az okoz problémát, hogy a feljelentés valóságtartalmát adatok nem támasztják alá. Ezekben az ügyekben kulcsfontosságú szerepe van a helyszíni szemlének, valamint a hatósági állatorvos jelenlétének és munkájának.

Végül hangsúlyozta, hogy különösen lényeges a bűncselekmények megelőzése és korai felderítése, a gyerekek állatvédelmi oktatása, továbbá a lakosság széleskörű felvilágosítása.

Ezt követően a Kecskeméti Járási Ügyészség címzetes főügyészségi ügyésze **dr. Ben-Belgacem Anikó** két természetkárosítással kapcsolatos jogesetet mutatott be részletesen azzal a céllal, hogy felhívja a figyelmet elsősorban a nyomozás nehézségeire, buktatóira, illetve arra, hogy mennyire fontos lenne a speciális gyakorlati és elméleti tudást is igénylő területen az ezzel foglalkozó nyomozók képzése, továbbképzése. Elmondta, hogy az ügyészség is segíthetné a nyomozati munkát, ha a nyomozó hatóság kérné, illetve az ügyészségnek tudomása lenne az ilyen típusú bűncselekmények miatti nyomozásról. Mind ezek mellett kiemelte a természetvédelem fontosságát és néhány kép segítségével rávilágított a természet szépségeire.

dr. Laczi Beáta a Szegedi Járási Ügyészség csoportvezető ügyésze változatos jogeseteket ismertetett, így többek között a tarka sáfrány ügyet, a fehér-tavi madárpusztulás esetét, egy kutya éheztetésének több szempontból való megközelítését, valamint a tiszai roncshajók ügyét. Filmfelvétellel is illusztrálta azt a történetet, amikor a terhelt illegális marha- és disznóvágást végzett a bekerítetlen tanyáján. Az állati testrészeket, maradványokat – a jogszabályi előírásokat megszegve – szétszórta, a csontokat elégette, a zsíros abalólevet, a véres mosólevet szétöntötte a füves-földes területen. A szakértő megállapította, hogy ezzel veszélyeztette, illetve károsította a levegőt, a talajt, a talajvizet és az élővilágot. A környezetkárosítás bűncselekménynek kibocsátási határérték hiányában a „más módon” fordulata valósult meg. A bíróság jogerős ítéletében a vádlottat környezetkárosítás büntette miatt felfüggesztett szabadságvesztésre ítélte és a megyei bíróság indokolásában hangsúlyozta, hogy a törvény szigorával kell eljárni a környezetet, ezáltal az emberiség jövőjét veszélyeztető magatartásokkal szemben.

A szünet után a Győr-Moson-Sopron Megyei Főügyészség főügyésze **dr. Takács Péter** tájékoztatta a résztvevőket a dízelügy büntetőjogi aspektusairól. Elmondta, hogy ez a botrány tulajdonképpen a különböző autógyártók, az autók kibocsátásával kapcsolatos, jogszabály által előírt határértékek megkerülését szolgáló manipulációk sorozata. Kirobbanása egy 2015. szeptember 18-án nyilvánosságra került eljárás, mely során a Volkswagen AG egy illegális szoftvert használt dízelgépjárművei motorvezérlésében, hogy megkerülje az Egyesült Államokbeli kibocsátási normákat. A lebukást az Egyesült Államok Környezetvédelmi Ügynökségének (Environmental Protection Agency, EPA) egyik „Notice of Violation”-je indította el. Az illegális szoftverrel eladott típusok között a Volkswagen, az Audi és a Porsche gépjárművei is szerepeltek.

Az előadó kitért arra is, hogy a túllépett károsanyag-kibocsátás az egyes országokban milyen arányban vezetett idő előtti elhalálozáshoz. Majd kifejtette, hogy az Amerikai Egyesült Államokban a Volkswagen, mint vállalkozás bűnösnek ismerte el magát csalásra irányuló összeesküvés, az igazságszolgáltatás akadályoztatása és hamis megjelölésű áru eladása tekintetében, valamint több VW munkatárs ellen nyomoznak csalásra irányuló összeesküvés és a környezetvédelmi törvények megsértése miatt. A Németországban indult nyomozások kapcsán elmondta, hogy több büntetőeljárás indult egyebek mellett csalás, adócsalás, piaci befolyásolás, tiltott reklám gyanúja miatt, melynek keretében több helyszínen házkutatást tartottak, e mellett azt is megemlítette, hogy jogi személyekkel szemben több milliós euró pénzbüntetést szabtak ki.

Dr. Garai Renáta kirendelt főügyészségi ügyészségi megbízott az illegális hulladékelhelyezés jogalkalmazói gyakorlatának és nehézségeinek rejtelseibe avatta be a jelenlévőket. Kiemelte, hogy a vizsgálat alapját 2015-2016 közötti büntetőügyek képezték, összesen 141 nyomozati irat és 161 ügyészségi akta került áttekintésre. A jogesetek alapján megállapította, hogy az eljáró bíróságok általában a vád szerint mondták ki a vádlott bűnösségét (legtöbbször minősített eset és alapeset), illetve főként az ügyészi indítványnak megfelelően történt a büntetések és intézkedések alkalmazása. Az elkövetők szankcionálására jellemzően a felfüggesztett szabadságvesztést tartották a legmegfelelőbbnek. Az alapeset körében inkább az elhelyezés volt tipikus, a veszélyes hulladéknál viszont a hulladékgazdálkodási tevékenység végzésével összefüggő magatartások voltak túlsúlyban. A jórészt 31 és 40 év közötti férfi elkövetők önálló tettesként követték el a bűncselekményt. Az előadó ezt követően az aktavizsgálat eredményeit foglalta össze.

A Vas Megyei Főügyészség főügyészségi ügyésze **dr. Kovács Attila** a Natura 2000 területeken elkövetett jogsértések elleni ügyészi fellépés lehetőségeiről beszélt. Abból indult ki, hogy bemutatta az ügyész szerepét a természetvédelemben. Miután ismertette a védett természeti területek jellegét, formáit, a környezetvédelmi hatásvizsgálat, valamint a kezelési és fennmaradási tervezés főbb szabályait tekintette át. Ezután áttért a védett természeti területek korlátainak és tilalmainak, valamint a természetkárosítás gyakori elkövetési magatartásainak bemutatására. Majd a büntetőjogi és közigazgatási felelősség határterületeit világította meg egyedi példákkal alátámasztva. Külön tájékoztatta a hallgatóságot a károkozás súlyosságának megítélési szempontjairól. A polgári perindítás korlátait követően a bizonyítási nehézségek összefoglalásával zárta előadását.

A konferencia utolsó előadását **dr. Bancsiné dr. Magyar Viktória** és **dr. Bancsi Zsolt** Nyíregyházi Járási Ügyészség alügyészei tartották. Színes és humoros beszámolót tartottak a környezetet károsító cselekmények elleni fellépés eszköztáráról. Az áttekintés a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei jogalkalmazók gyakorlatának bemutatására terjedt ki. Megállapították, hogy az eszköztár

összetett, hiszen az alkotmányjog, a polgári jog, a közigazgatási jog, valamint a szabálysértési jog, továbbá a büntetőjog területén is megjelenik. Majd információt nyújtottak a környezet védelme érdekében eljáró különböző hatóságok tevékenységéről. Ezt követően részletesen szóltak az ügyész környezetvédelmi tevékenységéről, amely a büntetőjog és a közérdekvédelem területén egyaránt megjelenik. Hangsúlyozták, hogy kulcsfontosságú a két szakág közötti együttműködés és kölcsönös információáramlás. Azt a végkövetkeztetést vonták le, hogy a szakági együttműködés túlmutat az ügyészi szervezeten és más hatóságokkal együttműködve komplex fellépést biztosít a környezet és természet elleni cselekmények elkövetőivel szemben.

A konferenciát **dr. Tilki Katalin** tudományos munkatárs zárta be, megköszönve a résztvevők nagyfokú érdeklődését, továbbá az ügyész kollégák magas színvonalú előadásait. Kifejtette, hogy külön hálás azért, mert a mai nap bebizonyította, hogy a környezet- és természetvédelem területén dolgozó szakemberek a szakmai tudáson túl szenvedélyesek, elkötelezettek és jó humorérzékkel vannak megáldva.

A 130 fő részvételével zajlott magas szintű szakmai konferencia felhívta a figyelmet arra, hogy sokkal több hasonló rendezvényre és a jogalkalmazók közötti hatékony együttműködésre van szükség.